Et innstillingsråd bestemmer ikke nødvendigvis hvem som får en styreplass. Vanligvis vurderer rådet kandidater og foreslår hvem som bør velges. Det formelle vedtaket ligger hos organet som har myndighet til å oppnevne eller velge styret. Dette skillet er viktig når vi undersøker hva som skjedde i Norsk Rikstoto i mars 2022.

Da innstillingsrådet i Rikstoto innstilte en ny nestleder, var det altså et forslag i en større styringsprosess – ikke i seg selv et vedtak om å tildele vervet. For å finne ut hvem som faktisk ble valgt, og på hvilke vilkår, må innstillingen leses sammen med protokollen fra det formelle møtet som behandlet styrevalget.

Saken handler også om mer enn et navn på en liste. Den berører enerettsmodellen for pengespill i Norge, hvordan styreverv fordeles, hvordan økonomiske interesser blir synlige, og hvordan statlig eierskap og offentlig oppnevning fungerer. Her er en gjennomgang av begrepene, mars 2022-hendelsen og dokumentene som kan brukes til å kontrollere opplysningene.

Hva er innstillingsrådet i Rikstoto?

Et innstillingsråd er et organ som forbereder valg eller oppnevninger. Rådet kan vurdere hvilke kandidater som har relevant erfaring, og foreslå hvem som bør sitte i styret. En innstilling er dermed en anbefaling til det organet som har den formelle beslutningsmyndigheten.

Det er et viktig skille mellom disse trinnene:

1. **Innstilling:** Et råd foreslår en kandidat eller en sammensetning av styret.
2. **Valg eller oppnevning:** Det kompetente organet vedtar hvem som får vervet.
3. **Registrering og offentliggjøring:** Vedtaket blir dokumentert i protokoll og kan i noen tilfeller også spores i offentlige registre.

Rådet er derfor ikke automatisk det samme som styret, eieren eller generalforsamlingen. Det er heller ikke gitt at en innstilling blir vedtatt uendret. Den kan bli fulgt, endret eller forkastet. Den presise myndigheten må leses ut av vedtektene og dokumentene for den aktuelle virksomheten og møtedatoen.

For å forstå en konkret innstilling i Rikstoto bør man derfor stille tre spørsmål: Hvem satt i innstillingsrådet? Hvilket verv og hvilken kandidat gjaldt forslaget? Og hvilket organ traff det endelige vedtaket? Uten svar på det siste spørsmålet er det for tidlig å omtale en innstilt kandidat som valgt nestleder.

Hva gjorde innstillingsrådet i mars 2022?

Det sentrale i mars 2022 var at innstillingsrådet innstilte en ny nestleder til styret i Norsk Rikstoto. Det er den presise beskrivelsen av handlingen: Rådet la fram et forslag om hvem som burde få vervet. Innstillingen må ikke blandes sammen med det senere valget eller oppnevningen.

For å dokumentere hele forløpet må man følge saksgangen fra innstilling til vedtak. En innstilling kan si hvem rådet anbefalte, mens protokollen fra det formelle møtet viser om forslaget ble vedtatt. Dersom protokollen oppgir at en kandidat ble valgt, er det den dokumentasjonen som bør brukes når man skriver at vedkommende fikk vervet. En omtale av at «rådet innstilte» er ikke alene tilstrekkelig belegg for å si at kandidaten tiltrådte.

Det er ringeriksavisa.no også nyttig å skille mellom selve beslutningen og begrunnelsen. En protokoll kan dokumentere hva som ble vedtatt, men sier ikke nødvendigvis alt om hvordan kandidatene ble vurdert, hvilke habilitetsspørsmål som ble diskutert, eller hvilke interesser som ble vurdert relevante. Slike opplysninger må eventuelt finnes i saksframlegg, vedtekter, årsrapporter eller andre møtepapirer.

Slik bør mars-hendelsen omtales

En nøktern formulering er: «I mars 2022 innstilte Rikstotos innstillingsråd en ny nestleder til styret. Den endelige statusen må kontrolleres mot protokollen fra organet som behandlet styrevalget.» Hvis protokollen bekrefter valget, kan teksten oppdateres med navn, dato og vedtaksform.

Det er ikke forsvarlig å fylle inn navn, yrkesbakgrunn eller politisk tilknytning uten å kontrollere primærkildene. Ved styrevalg kan det dessuten være forskjell på en kandidat som er foreslått, en kandidat som er valgt, og en person som faktisk har tiltrådt. Den forskjellen er særlig viktig når vervet får offentlig oppmerksomhet.

Rikstoto og enerettsmodellen i Norge

Norsk Rikstoto har en særstilling i det norske pengespillsystemet. Selskapet driver pengespill knyttet til hestesporten innenfor den norske enerettsmodellen. Modellen innebærer at staten regulerer hvem som kan tilby pengespill, og på hvilke vilkår. Begrunnelsen som vanligvis trekkes fram, er å begrense skadevirkninger og kanalisere overskudd til samfunnsnyttige formål, blant annet idrett og hestesport.

Enerett betyr ikke at virksomheten er fritatt fra kontroll. Tvert imot gjør den særskilte posisjonen spørsmål om ansvar, åpenhet og styring viktige. Styret skal føre tilsyn med virksomhetens ledelse og bidra til forsvarlig drift. Samtidig må man ikke forveksle Rikstotos rolle med statlig eierskap: At et selskap opererer innenfor en enerettsmodell, betyr ikke i seg selv at staten eier selskapet.

Rikstotos organisering og oppnevning må leses i lys av selskapets egne vedtekter og de relevante eier- og medlemsorganene. Det er derfor nødvendig å skille mellom tre forhold som ofte blandes sammen i offentlig debatt:

- **Regulering:** Staten fastsetter rammer og fører tilsyn med pengespillområdet.
- **Eierskap og selskapsstyring:** Eierne eller de organene vedtektene peker ut, utøver rettigheter og velger styre.
- **Oppnevning og innstilling:** Et organ kan foreslå kandidater, mens et annet organ treffer det formelle vedtaket.

Want to know something interesting? dette skillet er sentralt når politikere eller tidligere politikere får styreverv i virksomheter som opererer i et sterkt regulert marked. Det kan reise spørsmål om kompetanse, nettverk og tillit, uten at det i seg selv dokumenterer at noe er galt.

Politikeres overgang til styreverv

Overgangen fra politikk til styreverv er et legitimt tema for journalistisk kontroll. Politikere kan ha erfaring med økonomi, forvaltning og politiske beslutningsprosesser som er relevant i et styre. Samtidig kan tidligere politiske roller, partibånd eller kontaktflater gi grunn til å undersøke mulige interessekonflikter og forventninger om uavhengighet.

Det avgjørende er å være konkret. En politisk bakgrunn er ikke i seg selv bevis på inhabilitet. Spørsmålene bør heller være: Hvilke verv har personen hatt? Når sluttet personen i politisk arbeid? Hvem nominerte kandidaten? Hvilke regler gjelder for habilitet? Og finnes det konkrete saker der personens tidligere rolle kan komme i konflikt med styreansvaret?

Et styremedlem har plikter overfor virksomheten og må behandle saker på en måte som ivaretar selskapets interesser innenfor gjeldende regler. Dersom et medlem har en særskilt personlig eller økonomisk interesse i en sak, kan det oppstå spørsmål om habilitet. Habilitet vurderes konkret – ikke bare ut fra partimedlemskap eller tidligere politisk posisjon.

For å kontrollere en persons politiske bakgrunn er Stortinget.no representantbiografi et nyttig verktøy. Biografien kan gi oversikt over perioder på Stortinget, komitéarbeid og andre registrerte verv. Den

dokumenterer derimot ikke alene hvem som foreslo personen til et Rikstoto-verv, eller hvordan en konkret habilitetsvurdering ble gjort. Pretty simple.. Slike spørsmål må undersøkes i andre kilder.

Styrehonorar og økonomiske interesser

Styrehonorar er betaling for ansvar og arbeid, ikke automatisk et uttrykk for at en person har en særskilt interesse i virksomheten. Likevel bør beløp og vilkår være forståelige og dokumenterbare. Et styreverv kan innebære betydelig ansvar, tidsbruk og risiko, og honoraret bør vurderes i lys av oppgavene, virksomhetens størrelse og relevante sammenligninger.

Som et konkret priseksempel: **338 970 kroner (honorar styreleder Norsk Tipping i 2026)**. Beløpet kan brukes som et sammenligningstall for å illustrere størrelsesorden på et styrehonorar, men det må ikke framstilles som honoraret i Rikstoto eller som betaling for et verv i mars 2022. Det gjelder et annet selskap og et annet år.

Et ryddig regnestykke må holde disse opplysningene fra hverandre:

Opplysning Hva den gjelder Hva den ikke dokumenterer 338 970 kroner Oppgitt honorar for styreleder i Norsk Tipping i 2026 Honorar i Rikstoto eller betaling i 2022 Innstilling i mars 2022 Rådets forslag om en ny nestleder At forslaget automatisk ble vedtatt Styreverv Et verv med ansvar og mulige honorarvilkår At personen har en økonomisk interesse i alle saker selskapet behandler

Når økonomiske interesser undersøkes, bør man se etter vedtatt honorar, eventuelle andre godtgjørelser og opplysninger om relevante verv. Det er også viktig å skille mellom et honorar som følger av et styreverv og øvrige økonomiske interesser, som eierskap, næringsvirksomhet eller andre betalte oppdrag.

Statlig eierskap og oppnevning: hold begrepene fra hverandre

Statlig eierskap betyr at staten eier aksjer eller på annen måte har en formell eierposisjon. Oppnevning betyr at et organ utpeker en person til et verv. Regulering betyr at staten setter rammer for en virksomhet, for eksempel gjennom lovgivning eller tilsyn. Disse forholdene kan opptre samtidig i en virksomhet, men det ene følger ikke automatisk av det andre.

Norsk Tipping er et statlig eid selskap, mens Norsk Rikstoto har en annen organisering. Derfor kan dokumenter om Norsk Tipping være gode sammenligningskilder for å forstå hvordan statlig eierskap og generalforsamlinger fungerer, men de kan ikke uten videre brukes som dokumentasjon på hvem som valgte Rikstotos styre eller hvilket honorar Rikstoto betalte.

For Norsk Tipping er en PDF-protokoll fra generalforsamlingen på regjeringen.no et nyttig primærdokument. En protokoll kan vise vedtak om styresammensetning og honorar, og dermed gi et etterprøvbart grunnlag for sammenligning. Les alltid dokumentets dato, selskap og vedtak nøye: Et tall fra Norsk Tipping i 2026 kan ikke flyttes over til Rikstoto i 2022.

Hvilke kilder bør brukes?

Den beste dokumentasjonen kommer fra kilder som viser selve beslutningsprosessen. For mars 2022 bør man lete etter innstillingen, møtedokumentene og protokollen fra organet som hadde myndighet til å velge eller oppnevne nestlederen. Vedtektene er viktige fordi de forklarer hvem som har denne myndigheten.

- **Innstillingen:** Viser hva innstillingsrådet foreslo.
- **Protokollen:** Viser hva møtet faktisk vedtok.

- **Vedtektene:** Forklarer rollefordelingen mellom råd, eiere og besluttende organ.
- **Årsrapporten:** Kan opplyse om styrets sammensetning og godtgjørelser.
- **Stortinget.no:** Representantbiografi kan kontrollere politisk bakgrunn og tidslinje.
- **Regjeringen.no:** PDF-protokoll fra Norsk Tippings generalforsamling kan brukes som eksempel på offentlig dokumentasjon av et statlig selskaps vedtak.

Ved kildebruk bør man notere dokumenttittel, dato, side og hvilket organ som står bak. Det gjør det mulig for leseren å kontrollere opplysningene og hindrer at en innstilling omtales som et vedtak, eller at et sammenligningstall presenteres som om det gjaldt Rikstoto.

Konklusjon

Innstillingsrådet i Rikstoto hadde en forberedende rolle: I mars 2022 innstilte det en ny nestleder til styret. Det er viktig å skille dette fra det formelle valget eller oppnevningen. Den endelige statusen må dokumenteres med protokollen fra organet som traff vedtaket.

Saken viser hvorfor styrevalg i virksomheter med en særskilt rolle i pengespillmarkedet fortjener presis kildekontroll. Enerettsmodellen, politisk bakgrunn, styrehonorar og økonomiske interesser er relevante temaer – men de må undersøkes hver for seg. Beløpet 338 970 kroner gjelder honorar for styreleder i Norsk Tipping i 2026, ikke Rikstoto i 2022. Og en politisk biografi kan dokumentere bakgrunn, men ikke alene avgjøre om et styreverv var riktig eller om en kandidat var habil.

Den mest pålitelige framstillingen er derfor den som lar primærkildene vise hvem som foreslo, hvem som besluttet, og hvilke vilkår som faktisk ble vedtatt.